
Душко Кох

**Марија Исаиловић: 150. ГОДИНА ШКОЛЕ И ХРОНИКА
СЕЛА ЦВЕТАНОВЦИ,**

Издавач: Градска библиотека Љиг, пролеће 1995. год

Питким језиком, др Марија Исаиловић претаче бит историске истине у књигу од преко 360. страница, са уводном напоменом „како би се јубилеј 150-годишњице школе у Цветановцима обележио 5. октобра 1992. године.” Аутор као непобитни познавалац историске грађе, темељно улази и тумачи услове и прилике у настанку и бивствовању људи овог маленог села, које је само географски малено.

Упознати смо са условима живота када је књига настајала и толико закаснела појава, да после три године, тешко може изненадити. Али обухват грађе у књизи је потпун.

Трагови, релевантни за историчара су на овим просторима временом затрти. Посредна трагања морају бити документована и недвосмислена, у чему ће себе наћи и зналац и лаик. Посебно занимљив је одељак „Родослови”, без обзира на нетачности или чак произвољности, значај није умањен.

Тешко је искључити емотивни моменат (времена када књига настаје и актуелних политичких збивања у свету, према Србији), истина као трајност остаје.

Стога је препорука да се књига ишчитава паралелно, по деловима: Црква у Цветановцима, Цветановачка општина и школа у Цветановцима. Слика времена и људи постаје јасна, прегледна. Некако се тада намеће питање, (за које морате сами дати одговор): Какви смо ми данас, а какви су били наши преци?

Постоји једноставан егзактан одговор и дала га је др Исајловић на 360. страница које су повезане корицама ове књиге.

Формални редослед поглавља је привидно неравноправно распо-ређен, јер суштина и след времена су такве природе да само добро упознавање токова и са још много научних разлога захтева детаљно (паралелно читање) упознавање сваког одељка.

Готово половина штампаног материјала открива суштину услова и начина живота обичних људи, не само цветановачког поднебља, већ

читавог краја са свим специфичностима. Мало одступање од егзактних приказа наилазимо у одељку "Родослови", али доминира искрена жеља да се и са те стране осветли подручје и у данашњем времену, говори о амбициозним плановима већ приликом стварања идеје за настанак ове књиге.

Директна насловљеност настанка Школе у Цветановцима има "Свега" 14. стр. Привид је потпун, јер ће пажљиви читаоц, повезујући административне и друге "претумбације" овог подручја добити детаљну и глобалну слику школе и свих пратећих догађања. Парцијално гледајући, читалац неће наћи одговор на круцијално питање: Какви су то људи живели и како су гледали унапред?

Можда ће неки цветановчани, или ко други да се нађе у прилици да се задеси у чудесној удолини где се данас налази школа и црква у Цветановцима. У тој тишини, после прочитане књиге наћи ће одговор који се очекује од мислећих људи.

У време, када многе од држава не само у Европи, већ читавом свету нису постојале, неуки тежак у тој (тада) зависној Србији, у Цветановцима, радећи и стварајући некако и негде се запитао: А куда то живот тежи?

Малобројни посленици писане речи, у тадашњој Србији, али одлучни, били су сјајни визионари. Знали су да дају све и себе уграђују у будућност, а ми смо ето данас њихова будућност и чини се недовољно гледамо даље. Како објаснити да књига оваквог карактера, излази из штампе готово три године после таквог јубилеја и у таквој тишини. Чак да буде представљена у школи, матичној школи у Љигу којој Цветановци припадају, да буде представљена грађанима? У селу тако лепог имена Цветановци (није по цвећу), нема га на географској карти, изузев ако није детаљна, налази се такво богаство! Како одговорити на питање да књига није у каталогизацији Народне библиотеке Србије? Овако, може се сматрати да је књига попут „Љубића“ за досадна путовања!

Богатство и доказана историја, о људима и једном крају који се непрестано залагао да има своју школу, за своју децу и за неко своје знање за све. Појава ове књиге је чини се морала да чека неке добре дане, или тачније нечије добре воље. Представљање књиге јавности је одржано 25. јануара 1996. године у предвечерје Св. Саве.

Ова садашњост (наша) је њихова будућност?!? Да ли су заслужили бољу?!? Књига др Марије Исаиловић није дужна да да одговор на ово питање!

Ликовно опремљена, садржајно драгоцену, готово изузетна, јер сличних на ширем подручју има само у додирима, она (књига) лежи пола године и више је склоњена од људи којима припада, којима је намењена, а чији су садржај њихови претци створили.